

OSI ئەندىزىسى دىگەن نىمە؟

OSI (ئوچۇق سىستېما ئۆز-ئارا ئۆلىنىش) ئەندىزىسى بىر ئۇقۇم رامكىسى بولۇپ ، ئالاقە سىستېمىسىنىڭ ئىقتىدارىنى يەتتە پەرقلىق قاتلامغا ئايرىدۇ. ئۇ خەلقئارا ئۆلچەملەشتۈرۈش تەشكىلاتى (ISO) تەرىپىدىن 1970-يىللارنىڭ ئاخىرى ۋە 1980-يىللارنىڭ بېشىدا ئوخشىمىغان كومپيۇتېر سىستېمىسى بىلەن تورنىڭ ئالاقىسىنى قۇلايلاشتۇرۇش ئۈچۈن ياسالغان.

OSI مودېلى ئۈسكۈنىلەر ئارا ئالاقە ئۈچۈن تەلەپ قىلىنغان ۋەزىپىلەرنى قاتلاملىق قۇرۇلمىغا تەشكىللەيدۇ ، ھەر بىر قەۋەت ئالاھىدە ئىقتىدارلارنى ئىجرا قىلىدۇ ۋە سانلىق مەلۇماتلارنى ئۇنىڭ ئۈستى ياكى ئاستىدىكى قەۋەتكە يەتكۈزىدۇ. بۇ قەۋەتلەر بىر-بىرىدىن مۇستەقىل لايىھەلەنگەن بولۇپ ، ئوخشىمىغان تىپتىكى تور تېخنىكىلىرىنىڭ ئۆز-ئارا ماسلىشىشىغا شارائىت ھازىرلاپ بېرىدۇ.

تۆۋەندە OSI ئەندىزىسىنىڭ يەتتە قەۋىتى بار:

فىزىكىلىق قەۋەت: بۇ قەۋەت سانلىق مەلۇماتلارنىڭ فىزىكىلىق يەتكۈزۈلۈشىگە مۇناسىۋەتلىك بولۇپ ، تور ئۆلىنىشى ، كابېل ۋە سىگنالنىڭ ئېلېكتىر ، مېخانىك ۋە ئىقتىدار تەرەپلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

سانلىق مەلۇمات ئۆلىنىش قەۋىتى: سانلىق مەلۇمات ئۆلىنىش قەۋىتى مەلۇم بىر ئۆلىنىشتىكى قوشنا تۈگۈنلەر ئارىسىدىكى سانلىق مەلۇمات رامكىسىنى خاتالىقسىز يەتكۈزۈش بىلەن تەمىنلەيدۇ. ئۇ رامكا ، خاتالىقنى بايقاش ۋە تۈزىتىش ۋە ئېقىشنى كونترول قىلىشنى بىر تەرەپ قىلىدۇ.

تور قەۋىتى: بۇ قاتلام ئوخشىمىغان تورلار ئارا سانلىق مەلۇمات يوللاشنىڭ لوگىكىلىق يولىنى ئورنىتىش ۋە قوغداشقا مەسئۇل. ئۇ يول يۈرۈش ، ئادرېس ۋە بولاق يوللاشنى بىر تەرەپ قىلىدۇ. قاتناش قەۋىتى: قاتناش قەۋىتى ئاخىرقى سىستېما ئارىسىدىكى سانلىق مەلۇماتلارنىڭ ئىشەنچلىك يەتكۈزۈلۈشىگە كاپالەتلىك قىلىدۇ. ئۇ بۆلۈش ، قايتا قۇراشتۇرۇش ، خاتالىقنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە ئېقىشنى كونترول قىلىش مېخانىزمى بىلەن تەمىنلەيدۇ.

يىغىن قەۋىتى: يىغىن قەۋىتى قوللىنىشچان پروگراممىلار ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقە يىغىنلىرىنى ئورنىتىدۇ ، باشقۇرىدۇ ۋە ئاخىرلاشتۇرىدۇ. ئۇ ماس قەدەملىك تەكشۈرۈش ، تەكشۈرۈش ۋە سانلىق مەلۇمات ئالماشتۇرۇشنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە يول قويىدۇ. تونۇشتۇرۇش قەۋىتى: بۇ قەۋەت سانلىق مەلۇماتنى كۆرسىتىش ، مەخپىيلەشتۈرۈش ۋە پىرسىلاشقا مەسئۇل. ئۇ پروگرامما قاتلىمىدىكى سانلىق مەلۇماتلارنى تور ئارقىلىق يەتكۈزگىلى بولىدىغان فورماتقا تەرجىمە قىلىدۇ.

قوللىنىشچان (ئەپ) قەۋەت: قوللىنىشچان قەۋەت ئاخىرقى ئىشلەتكۈچى بىلەن بىۋاسىتە ئۆز-ئارا تەسىر كۆرسىتىدۇ ۋە قوللىنىشچان پروگراممىلارنى تور مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەيدۇ. ئۇ ھۆججەت يوللاش (FTP) ، ئېلېكترونلۇق خەت (SMTP) ۋە تور كۆرۈش (HTTP) قاتارلىق ئالاھىدە مەقسەتلەر ئۈچۈن كېلىشىملەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

OSI ئەندىزىسىنىڭ ھەر بىر قەۋىتى يەتكۈزۈلگەن سانلىق مەلۇماتلارغا ئالاھىدە ئىقتىدار قوشىدۇ ، مودېل تور كېلىشىمنامىسىنى چۈشىنىش ۋە يولغا قويۇش ئۈچۈن ئورتاق رامكا بىلەن تەمىنلەيدۇ. قانداقلا بولمىسۇن ، دىققەت قىلىشقا تېگىشلىكى شۇكى ، OSI مودېلى ئۇقۇم مودېلى بولۇپ ، مەلۇم تور قۇرۇلمىسى ياكى كېلىشىمنىڭ ئۆزى ئەمەس. ئەمەلىي تور كېلىشىملىرى ، مەسىلەن TCP / IP ، OSI مودېلى بەلگىلىگەن پرىنسىپ ۋە ئۇقۇملارنى ئاساس قىلىدۇ.

